

Fråga 1

Under mästarens vingar

Carl von Linné (bilden) hade ett flertal elever som han uppmuntrade till att resa ut i världen. Dessa kallade han för sina apostlar. Här följer några frågor med anknytning till apostlarna.

- A. Denne man föddes i nuvarande Åmåls kommun, och dog 78 år gammal. Vid 22 års ålder fick han följa med på sin första resa med den store vetenskapsmannen Linné. Flera olika ärofyllda uppdrag fick han under sin levnad, bland annat som ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien och rektor för Lunds universitet. Vem söker vi? För- och efternamn.
- B. En av Linnés apostlar hette Anders Sparrman. Han kom att resa över stora delar av världen och han kom även att resa med en mycket berömd brittisk forskningsresande på dennes andra stora resa till Australien, Oceanien och Sydamerika. Vad hette britten? För- och efternamn.
- C. Aposteln Peter (eller Petrus) Forsskål reste med en dansk expedition till Turkiet, Egypten och Arabien, vari han dog av malaria. Ett av de effektivaste bekämpningsmedlen mot de myggor som bär malaria är ett ämne som även närapå utrotade vårt svenska rovfågelbestånd. Detta medel benämns oftast med en förkortning på tre bokstäver, vilken?

A _____

B _____

C _____

Fråga 2

Död

Döden är något oundvikligt som förr eller senare drabbar oss alla. Här nedan följer några frågor som har anknytning till död.

- A. Textraden "You say you're on it, but you just don't know. You're spending money like you're on death row" är hämtad från en melodi som deltog i en stor musiktävling tidigare i år. Duon som framförde låten utmärker sig på många sätt. Vad heter duon?
- B. Dödsstraff används för grova brott i vissa länder, och idag finns det ett hundratal länder som fortfarande har dödsstraff på något sätt i sin lagstiftning. Som tur är minskar antalet avrättade genom dödsstraff!
En av de avrättningsmetoder som kanske är mest känd är den elektriska stolen, som än så länge bara har används i två länder; USA och Filippinerna. Redan 1890 användes den första gången, och var då en del av ett propagandakrig mellan förespråkarna av växelström och likström. Vem var den första personen som avrättades i elektriska stolen? För- och efternamn krävs.
- C. I januari 1993 hade en amerikansk film på temat död svensk biopremiär. Flera av Hollywoods mest kända skådespelare var med i filmen, bland andra en svenskättlig skådespelerska. Filmen vann senare en Oscar för bästa specialeffekt, och en av skådespelerskorna blev även nominerad till en Golden Globe. Vad heter regissören av filmen? För- och efternamn krävs.

A _____

B _____

C _____

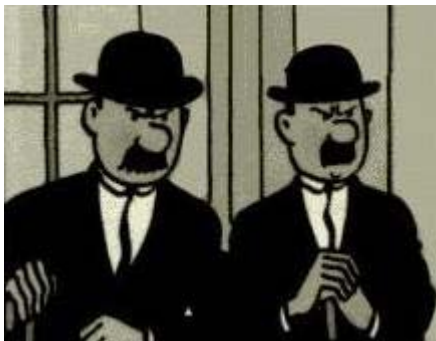
Fråga 3

Tintin – reporter på äventyr

Seriefiguren Tintin (eller på franska Tin Tin) skapades 1929 till en bilaga till den belgiska tidningen Le XXème Siècle. Totalt hann skaparen ge ut 24 album om den modiga reportern, som ständigt råkar ut för äventyr.

- A. Här nedan ser du två figurer från serien, vad heter de? Bådas förnamn med stavning krävs!

A1

A2

- B. Tintins skapare kallade sig Hergé. Men vad var hans riktiga namn? För- och efternamn.
- C. Varför kallade han sig Hergé?

A1 _____ A2 _____

B _____

C _____

Fråga 4

Arkitektur upp och ner

Australiens troligen mest kända byggnad är Operahuset i Sydney, som byggdes under åren 1959–1973. Varje år besöks Operahuset av många turister och över hela världen dyker byggnaden upp i turisternas fotoalbum.

- A. Vad hette arkitekten bakom Operahuset i Sydney? För- och efternamn.
- B. Vilket företag tillverkade de kakelplattor som sitter utanpå det stora bygget? Företagets dåvarande namn och land krävs för rätt svar.
- C. För vilken byggnad har Operahus-arkitektens son vunnit ett arkitekturpris år 2002?

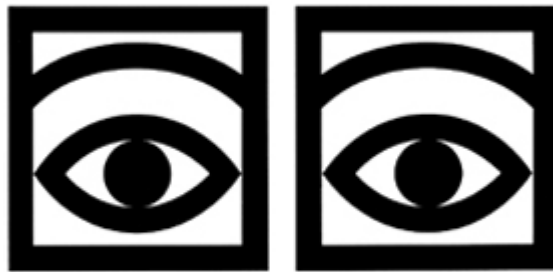
A _____

B _____

C _____

Fråga 5

Den inrutade blicken

- A. Vad heter det nuvarande företaget som har dessa ögon som ovanstående logotyp på flera produkter?
- B. Här nedan ser ni en äldre variant av logotypen för en produkt som lanserades precis i början av 1900-talet av ursprungsföretaget. Vad var slagorden för denna produkt?

- C. Vad hette formgivaren som skapade den nya logotypen som ni ser överst?

A _____

B _____

C _____

Fråga 6

Karlstad i historien

Solen lyser ständigt i Karlstad, Värmlands residensstad. Det var kung Karl IX som en gång i tiden utfärdade ett privilegiebrev till den lilla köpingen Thingvalla, och som på så sätt blev Carlstad. Vad vet ni om Karlstads historia?

- A. Vilket år fick Karlstad sina stadsprivilegier?

- B. Förhandlingarna som resulterade i att unionen mellan Sverige och Norge upplöstes genomfördes i Karlstad. Vilket datum undertecknades Karlstadskonventionen som reglerade denna upplösning?

- C. Karlstad blev stiftsstad 1647, men i vilken stad fanns den domkyrka till vilken värmlänningarna hörde innan dess?

A _____

B _____

C _____

Fråga 7

Modiga människor

Här nedan hittar du beskrivningar av 3 personer som många tycker har varit modiga. Kan du lista ut vilka det är?

- A. En av de främsta kämparna för kvinnors rättigheter i Sverige var en kvinna som föddes i början av 1800-talet i de östligaste delarna av Sverige men flyttade sedan till Stockholm där hon växte upp och blev en aktiv författare. Hon dog 1865. Vad heter hon? För- och efternamn.
- B. Denna kvinna blev historisk då hon, 26 år gammal, den 16 juni 1963 gjorde något som få människor gjort före henne, och hon var då den första kvinnan som gjorde detta. Genom åren har hon tilldelats flera typer av utmärkelser, bland annat FN:s guldmedalj för fred, och utmärkelsen som Århundredets kvinna. Hon var en duktig fallskärmshoppare och på månen finns en krater uppkallad efter henne. Vad heter hon? För- och efternamn.
- C. Amerikansk politiker som bland annat jobbat för Bill Clinton i hans presidentvalskampanj 1992. Genom ett uppmärksammat inlägg i oktober 2010, i USA:s motsvarighet till kommunfullmäktige, ingöt han hopp och framtidstro åt många ungdomar i USA och även i resten av världen. "It gets better!" För- och efternamn.

A _____

B _____

C _____

Fråga 8

Rebusdags!

Återigen är det dags att lösa lite rebusar. I årets tävling är det boktitlar bakom rebusarna. När ni hittat de tre boktitlarna vill vi också veta författaren till respektive bok. En liten ledtråd finns till varje rebus, och det är 2 svenska och en amerikansk författare vi söker.

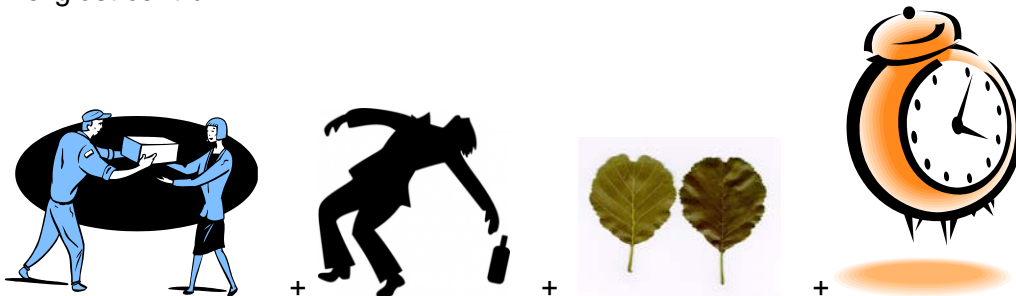
A. I en annan värld

B. Läskigt!

C. Religiöst centrum

A _____

B _____

C _____

Fråga 9

Extrem sport

Människan har nog alltid tävlat, och i, om och med nästan vad som helst. Vad sägs om t ex följande kufiska sommargrenar: VM i kärringkånk, VM i träskfotboll, snöbollskastning i julivärmen, tävling i barkbåtstäljning och -segling, sommar-VM i pimpelfiske, VM i träskvolleyboll, VM i järnspettsgång och VM i chiliätning... Därmed över till frågorna:

A. Ultramaraton

Att springa maraton är en rejäl utmaning för de flesta. En del nöjer sig inte med det utan springer längre. Världens största ultramaraton är 89 km lång och går mellan Durban och Pietermaritzburg. Loppet har arrangerats sedan 1921 och samlar nu runt 15 000 deltagare. Vad heter loppet?

B. Multisport

Multisport är en omväxlande och spännande uthållighetsidrott bestående av mountainbike, paddling, löpning och orientering i naturliga miljöer. Sporten bygger på samarbete såväl som teamkänsla, och tävlingsformen bjuder garanterat på både fysisk utmaning och naturupplevelser. I Sverige körs 2011 Svenska multisportcupen med totalt 7 deltävlingar där resultaten från 5 deltävlingar räknas samman till ett slutresultat. Bland grenarna finns kanot, klättring, simning och löpning. Självfallet finns det ett regelverk för att alla lag ska tävla under lika förutsättningar. När det gäller cykling får man ha dubb i däcken vid tävling på is och snö. Vilken är maxlängden för dubben?

C. Multimultisport...

Söker ni en riktig utmaning kan ni ladda inför Deca Ironman i Mexico. Det är en årlig "Ironman"-tävling, men vartannat år kör man samtidigt en Dubbel Deca med följande nätta distanser: 76 km simning i 50 m pool (motsvarar sträckan Trelleborg–Tyskland), 360 mil cykel på en 1900 m slinga (motsvarar bara Stockholm–Malmö t/r 3 ggr), 84 mil löpning på samma 1900 m slinga (som sträckan Stockholm–Umeå). Vilken sluttid (totaltid) hade segraren 2010 i herrarnas tävling? Ange svaret i timmar, minuter och sekunder.

A _____

B _____

C _____

Fråga 10

Ordspråk på byråkratsvenska

Svenska är för många inget lätt språk, särskilt inte den variant som brukar kallas för byråkratsvenska. Här nedan finns några klassiska ordspråk översatta från mer "normal" svenska till den krångligare byråkratiska varianten. Er uppgift nu är att klura ut vilket ordspråk som gömmer sig bakom dessa skrivningar.

- A. Kvaliteten hos ett genom extraktion av animaliska och/eller vegetabiliska komponenter i ett genom upphettning aktiverat fluidum framställt nutritivt preparat förhåller sig omvänt till numerären hos de i produktionen engagerade kulinariskt skolade personer.

- B. Sådana linjer, som betecknar möjligheten till en förflyttning i rummet, och vilka skenbart ger tillfälle till minskning av tidsåtgången vid sådan förflyttning, visar sig vid faktisk kontroll i ett icke försumbart antal fall leda till en ökning av nämnda tidsåtgång.

- C. Person som för annans räkning åstadkommer en sig till större eller mindre djup sträckande hålighet i markplanet, löper en överhängande risk att utsättas för en positionsförändring, vilken resulterar i befintlighet i sagda hålighet.

A _____

B _____

C _____

Fråga 11

Snart 100 år sedan

Natten mellan den 14 och 15 april 1912 gick det osänkbara skeppet Titanic på ett isberg, och började därefter ta in vatten. Några timmar senare hade den jättelika båten sjunkit och omkring 1 500 personer dog i denna tragedi som har blivit en av de mest kända katastroferna till havs. Händelsen har filmatiserats flera gånger, och det finns olika Titanic-sällskap som intresserade personer kan ansluta sig till.

- A. Katastrofen på Atlanten i mitten av april 1912 har resulterat i ett flertal filmer och tv-inspelningar. Den mest kända filmen är förmodligen den som kom 1997, och som regisserades av James Cameron. Filmen prisades även många gånger, till exempel vann den 11 Oscars i galan 1998.
Vad hette skådespelarna som spelade huvudrollerna Jack Dawson och Rose DeWitt Bukater? För- och efternamn på båda söker vi här.
- B. Det fanns ca 120 svenskar (den näst största nationaliteten enligt passagerarlistorna) med på Titanic denna jungfruresa över Atlanten. Bland dem fanns ett par som gift sig 1905, och som nu skulle flytta till det stora landet i väster. De dog båda i katastrofen. Efteråt hittades kvinnans förlovnings- och vigselringar, som var hopsvetsade, på botten av en livbåt. Ringen återbördades till hennes familj någon månad senare, och finns kvar i släktens ägo än i dag. Den har även visats upp vid utställningar om Titanic.
Vad hette paret som den här historien handlar om? Bådas för- och efternamn, samt kvinnans flicknamn, söker vi.
- C. Efter snart 100 år på botten av Atlanten har Titanic börjat rosta. När metallen börjar rosta är det en bakterie som orsakar sönderfallet i metallen. När det gäller Titanic är det en tidigare okänd bakterie som orsakar rosten.
Vad har denna bakterie för vetenskapligt, latinskt, namn?

A _____

B _____

C _____

Fråga 12

Statsvapen

Här nedan finns tre bilder på statsvapen. Vilka länder kommer de från?

A.

B.

C.

A _____

B _____

C _____

Fråga 13

Omtyckta rörmokare

På bilden ser ni Mario och Luigi, de två pastaälskande italienska rörmokarna som medverkar i många spel från det japanska företaget Nintendo.

- A. Företaget Nintendo är inget nytt företag, utan det har funnits länge. Vilket år startade företaget sin verksamhet?
- B. Har Nintendo någonsin avslöjat vad de två bröderna heter i efternamn? I så fall, vad heter de?
- C. Spelet "Super Mario Bros." som släpptes 1985 var det första i spelserien där man fick träffa på Toads, svampliknande människor som lever i världen där Mario och Luigi har sina äventyr. Dessa svampmänniskor har därefter dykt upp i både i tv-spel, serier och film. Men frågan är om dessa Toads någonsin visat sig ha hår?

A _____

B _____

C _____

Fråga 14

Liten kejsare eller mäktig man?

En av franska historiens mäktigaste män var Napoléon Bonaparte, som föddes i en familj med många barn, och han kom att bli både överbefälhavare och kejsare över Frankrike. Efter ett händelserikt liv dog han på den sydatlantiska ön Sankta Helena.

- A. På vilken ö föddes Napoléon?
- B. Vilket år blev han krönt till kejsare?
- C. Som kejsare såg Napoléon till att de franska lagarna skrevs på ett nytt modernt språk, som fler människor kunde förstå. Ett flertal lagböcker samlades i en volym, och det fastställdes att alla människor är lika inför lagen. Vad kallas denna lagbok?

A _____

B _____

C _____

Fråga 15

Spårktest

Här nedan finns tre rader med text på olika språk. Er uppgift är att översätta dessa rader till svenska. Lätt som en plätt! Eller...?

- A. Volim te
- B. Žukov rakastaa kiinanšakkia.
- C. Jeden członek - jeden głos

A _____

B _____

C _____

Fråga 16

Typografi

Alltid när text skrivs på papper används någon form av teckensnitt/typsnitt. Nu ska vi se vad ni kan om detta!

- A. Vad heter den tvärstreck som avslutar en stapel/fot i en bokstav, i typsnitt som till exempel Times New Roman? Det används främst i brödtext, och har sitt ursprung i antikens Italien.
- B. Ett av de mer kända typsnitten skapades 1957 av Max Miedinger. Vad heter typsnittet?
- C. Vad heter teckensnittet som ni ser här nedan?

Pumpen samlar många trevliga vänner under 1 timme!

A _____

B _____

C _____

Fråga 17

Vilket är partiet?

Nedan följer några ledtrådar till svenska partier. Kan ni lista ut vilka de är?

- A. Partiets symbol är en Anemone nemorosa. Födelsedagen för partiet är den 20 mars. Man är inne på sin tredje partiledare sedan bildandet. Lägst stöd (i procent) i riksdagsvalen 2010 fick partiet i Jämtlands län.

- B. Detta unga parti har både rönt stora framgångar i val, men även misslyckas med att erövra mandat. I senaste valet de deltog fick de 112 355 röster, och Västerbottens län är det län där man får flest röster (i procent). Just nu är partiordföranden en kvinna. Den första partiledaren är förutom politiker också författare och reservofficer.

- C. Inför valet 2006 bildades detta parti av en grupp människor, varav många läkare. Man har efter 2010 års val 8 mandat i den politiska församlingen där man ställer upp, vilket dock var en minskning från valet innan. Partiets symbol är en sol vid horisonten.

A _____

B _____

C _____

Fråga 18

Friluftsmärken

Sverige har en ganska starkt tradition av inhemska företag som tillverkar friluftskläder och -utrustning. Här nedan finner du tre olika logotyper för friluftsföretag. Uppgiften är att hitta namnen på företagen som har dessa logotyper.

A.

B.

C.

A _____

B _____

C _____

Fråga 19

Ett snabbt sätt att skriva

Det är svårt att skriva lika fort som man talar, men det finns sätt som gör att det faktiskt är möjligt. Stenografi är ett sådant sätt! I takt med att datorerna används mer och mer som redskap för att anteckna vid olika sammankomster, har stenografin blivit mindre vanlig förekommande. Dock finns fortfarande stenografer som dokumenterar debatterna i Sveriges Riksdag och i en del andra offentliga sammanhang.

Utgångspunkten för stenografi är att skriva som det låter och att försöka förkorta så mycket som möjligt. Det finns dock ett alfabet som är grunden till alla övriga tecken.

- A. Vem skapade det stenografisystem som är det vanligast förekommande i Sverige idag? För- och efternamn.

Här nedan skrivs titlarna på två kända svenska låtar, som båda förknippas med framgång – fast på olika sätt. Vilka är titlarna på låtarna?

B.

C.

A _____

B _____

C _____